

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน*

ทวีศักดิ์ สั่งวัง

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

Corresponding author e-mail: thunyakarn.p@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน การดำเนินการเป็น 4 ระยะ คือ การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการ การสร้างรูปแบบ การทดลองใช้รูปแบบ และประเมินความพึงพอใจ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ผู้ให้ข้อมูล 30 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในการศึกษาแนวทาง 9 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบรูปแบบ 12 คน การทดลองใช้รูปแบบ 11 คน และการประเมินความพึงพอใจ 11 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัย 1) ความต้องการจำเป็นโดยภาพรวมทุกด้าน พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการประเมินผล รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจ 2) องค์ประกอบของรูปแบบ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ (4) การประเมินผลของรูปแบบ และ (5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ปีการศึกษา 2566 ร้อยละคะแนนเฉลี่ยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2565 ร้อยละ 1.36 และ 4) ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร; การบริหารงานวิชาการ; การมีส่วนร่วม; คุณภาพผู้เรียน

*Received: 7 July 2024, Revised: 3 August 2024, Accepted: 5 August 2024

Developing a participatory academic administration model to develop student quality Ban Hong Khat Nong Takhian School

Taweesak Sangwang²

Director of Ban Hong Khat Nong Takhian School, Sisaket Primary Educational Service Area Office 1
Corresponding author e-mail: thunyakarn.p@gmail.com

ABSTRACT

The main objective of this research is to develop a participatory academic administration model to develop the quality of students at Ban Hong Khat Nong Takhian School. The operation is in 4 phases, namely the study of needs and guidelines for academic administration. pattern creation Model trial and evaluate satisfaction. The target group used in the research were 30 informants, 9 experts in guideline study, 12 experts in model verification, 11 people in model testing, and 11 people in satisfaction assessment. Tools used include questionnaires, interview forms, and focus group recordings. Academic achievement score recording form Desired characteristics and satisfaction assessment form. Statistics used include percentage, mean, and standard deviation. and the index of essential needs. Research results 1) Necessary needs Overall in every aspect, it was found that the highest needs index was in the evaluation aspect, followed by the operations aspect. Participating in benefits Planning aspect and decision making. 2) Components of the model. There are 5 elements: (1) principles of the model, (2) objectives of the model, (3) methods of operation of the model, (4) evaluation of the model, and (5)) Conditions for success of the model. 3) The results of the trial using the format found that in the academic year 2023 the percentage of average scores in academic achievement and desirable characteristics increased from the academic year 2022 by 1.36 percent and 4) satisfaction with the format. Overall and classified into each aspect, it was found that the feasibility and usefulness aspects were at the highest level.

Keywords: management style; Academic administration; Participation; Student quality

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 1 ระบุเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจนว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หัวใจสำคัญของการศึกษา คือ “การเรียนรู้ของผู้เรียน” ในการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จมีความจำเป็นต้อง “ปฏิรูปการเรียนรู้” ของผู้เรียน ซึ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้จำเป็นต้องประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอีกหลายประการ ได้แก่ ครูผู้สอน หลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดประเมินผล องค์ประกอบทั้ง 4 ประการดังกล่าวจะสนับสนุนและเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และเกิดสมรรถนะสำคัญที่สามารถใช้ได้ในชีวิตจริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจการบริหารงานหลัก 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เป็นจุดมุ่งหมายหลักของโรงเรียน เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร เพราะจะได้ใช้ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์ทั้งหลายมาดำเนินการบริหารงานในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการศึกษา เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพตามต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับครู ให้คำแนะนำและประสานงานให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดประสงค์ของสถานศึกษา การบริหารวิชาการมีความสำคัญเปรียบเสมือนเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา และมีงานต่าง ๆ ซึ่งสนับสนุนให้งานวิชาการมีความสมบูรณ์โดยทุกฝ่ายต้องร่วมกันบริหารจัดการให้บรรลุจุดประสงค์ของสถานศึกษา (รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ, 2548)

การจัดการศึกษาที่ผ่านมามีปัญหามากมายหลากหลายแบบ จึงมีการปฏิรูปการศึกษาอยู่เสมอ การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันกระจายอำนาจมายังสถานศึกษาโดยตรง อำนาจในการตัดสินใจของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่ งานในสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก เป้าหมายสำคัญ คือ คุณภาพผู้เรียนเป็นสิ่งบ่งบอกถึงความสำเร็จของงานของบุคคลและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ให้มีความสำคัญกับการประเมินคุณภาพนักเรียนถึง 75% ให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายหรือเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนด โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

โรงเรียนบ้านห้อยขาดหนองตะเคียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สนใจศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านห้อยขาดหนองตะเคียน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านห้อยขาดหนองตะเคียน
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านห้อยขาดหนองตะเคียน

4. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน

ระเบียบวิธีวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน (R_1) ดำเนินการเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1.1 การศึกษาความต้องการจำเป็น เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 11 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน เป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

2.2.1 ศึกษาความต้องการจำเป็นรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามชุดนี้

2.2.2 ร่างแบบสอบถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ทางการวิจัย

2.2.3 นำร่างแบบสอบถามที่ร่างขึ้น นำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

2.2.4 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

2.2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try Out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพความเป็นจริงทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 และได้ค่าความเชื่อมั่นความคาดหวังทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายในการตอบแบบสอบถาม โดยส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ให้ระยะเวลาในการทำแบบสอบถาม 1 สัปดาห์ จึงทำการเก็บแบบสอบถามคืน

รวมจำนวนแบบสอบถามที่ส่ง 30 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปที่สามารถนำมาวิเคราะห์ผลได้

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และบรรยายสรุปเป็นความเรียง

2.4.2 วิเคราะห์แบบสอบถาม โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบการบรรยาย

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้ดัชนีความต้องการจำเป็น หรือ PNI_{Modified} (Priority needs index)

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ การศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน รวม 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

2.2 วิธีสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

2.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามกรอบแนวคิดของธีระ รุญเจริญ (2550: 63) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลของรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสัมภาษณ์

2.2.2 ร่างแบบสัมภาษณ์ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้

2.2.3 นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่ร่างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงเชิงเนื้อหา แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อติดต่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ เดินทางไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน จำนวน 9 คน ได้สัมภาษณ์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม 2) สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน รวม 9 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ 1) ได้รับรางวัลการบริหารจัดการโรงเรียนดีเด่นระดับประเทศ

และ2) ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 4 ในระดับดี จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ประมวลผลจากข้อมูลที่ได้จากกลุ่มเป้าหมายตามแบบสัมภาษณ์ สังเคราะห์แนวคิดของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

4.2 นำแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลการสังเคราะห์แบบสอบถามแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม บูรณาการกับสารสนเทศที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน จากผลการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) นำมาเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบ

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน (D₁) ผู้วิจัยดำเนินการเป็น 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบและคู่มือ ผู้วิจัยร่างรูปแบบใน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีการดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลของรูปแบบ และ5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ภายใต้การให้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาในการศึกษาในระยะที่ 1

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบและคู่มือ ผู้วิจัยดำเนินการใน 3 ลักษณะ คือ การตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบและคู่มือ และการวิพากษ์ร่างรูปแบบและคู่มือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนา (Focus Group Discussion) จำนวน 12 คน ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือก ดังนี้ 1) ผู้บริหารการศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท ด้านบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท ด้านบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน 3)ศึกษานิเทศก์ มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท ด้านหลักสูตรและการสอน หรือการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน และ 4) อาจารย์มหาวิทยาลัย มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก ด้านบริหารการศึกษา การวัดและประเมินผลทางการศึกษา หรือการวิจัยทางการศึกษา และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือวิจัยประเภทบุคคล ได้แก่ ผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัย โดยผู้วิจัยเป็นผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม และผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นผู้จัดบันทึกและบริการทั่วไป

2.2 เครื่องมือประเภทวัสดุ อุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียงระหว่างประชุมสนทนากลุ่ม กล้องถ่ายวิดีโอระบบดิจิทัล ใช้สำหรับการบันทึกภาพและเสียงระหว่างการประชุมสนทนากลุ่ม

2.3 เครื่องมือประเภทเอกสารที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบและคู่มือ

3. กระบวนการสร้างและตรวจสอบ

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินร่างรูปแบบและคู่มือ และศึกษาหลักการตั้งประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม และการสร้างแบบประเมิน

3.2 สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่มและแบบประเมินร่างรูปแบบและคู่มือ

3.3 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินร่างรูปแบบและคู่มือ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องในด้านต่าง ๆ แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง

3.4 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินร่างรูปแบบและคู่มือ ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) สอดคล้องเหมาะสม

3.5 ปรับปรุง แก้ไข แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินร่างรูปแบบและคู่มือ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.6 จัดพิมพ์แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินร่างรูปแบบและคู่มือฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และนำหนังสือเรียนเชิญเพื่อเข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยดำเนินการดังนี้

4.1 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินร่างรูปแบบและคู่มือ เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือ โดยส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ศึกษาล่วงหน้าก่อนการประชุมสนทนากลุ่มอย่างน้อย 15 วัน

4.2 จัดเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ให้มีความพร้อมสำหรับการประชุมสนทนากลุ่ม

4.3 ดำเนินการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ขณะประชุมสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือวิจัยที่เตรียมไว้

4.4 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ทำการประเมินร่างรูปแบบและคู่มือด้านความเหมาะสม ที่สร้างขึ้น

4.5 นำข้อมูลจากการประชุมสนทนากลุ่มไปสังเคราะห์ และนำไปปรับปรุงร่างรูปแบบและคู่มือให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และบรรยายสรุปเป็นความเรียง

5.2 วิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือ โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นที่ 2.3 การปรับปรุงร่างรูปแบบและคู่มือ ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบร่างรูปแบบและคู่มือที่ดำเนินการไปในขั้นที่ 2.2 ดำเนินการดังนี้

1. ปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบ

1.1 นำร่างรูปแบบและคู่มือที่ผ่านการประเมินความเหมาะสม และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้จากการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ไปปรับปรุง แก้ไข ให้มีความสมบูรณ์

1.2 นำร่างรูปแบบและคู่มือที่ปรับปรุงแล้ว ไปนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มีความเหมาะสม และความถูกต้องตามหลักการร่างรูปแบบ

1.3 นำร่างรูปแบบและคู่มือที่อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยให้ข้อเสนอแนะ ไปปรับปรุงแก้ไข ให้ถูกต้อง และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อตรวจสอบเพิ่มเติมอีกครั้ง

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน (R₂) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน จำนวน 11 คน ปีการศึกษา 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

2.1 แบบบันทึกการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

2.2 แบบบันทึกคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

3. กระบวนการสร้างและตรวจสอบ

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบแผนการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3.2 สร้างแบบบันทึกการใช้รูปแบบ และแบบบันทึกคุณภาพผู้เรียน

3.3 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบบันทึก โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง

3.5 นำแบบบันทึกที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบมาปรับปรุง แก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.6 จัดพิมพ์แบบบันทึกฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการทดลองขั้นต้น (Pre-(Experimental Design) โดยใช้แบบกลุ่มเดียว มีการวัดก่อนและหลังการใช้รูปแบบ (One Group Pretest-Posttest Design) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 บันทึกร้อยละคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามแบบบันทึกที่สร้างขึ้นก่อนทดลองใช้รูปแบบ

ขั้นที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการทดลอง 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 วางแผนก่อนการทดลอง ประกอบด้วย ตั้งคณะกรรมการดำเนินงานรับผิดชอบดูแลดำเนินการพัฒนารูปแบบ

ระยะที่ 2 ดำเนินการชี้แจงกับคณะกรรมการดำเนินงาน และครูผู้สอน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ในรายละเอียดการดำเนินการพัฒนารูปแบบ

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบตามคู่มือการปฏิบัติตามรูปแบบ ปีการศึกษา 2566

ขั้นที่ 3 บันทึกร้อยละคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามแบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่สร้างขึ้นหลังทดลองใช้รูปแบบในขั้นที่ 2 ระยะที่ 3

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าร้อยละ และบรรยายสรุปเป็นความเรียง

ระยะที่ 4 ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน (D₂)

4.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน จำนวน 11 คน ในปีการศึกษา 2566

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ดำเนินการดังนี้

4.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

4.2.2 สร้างกรอบประเด็นแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบใน 5 องค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีการดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลของรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

4.2.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบให้ครอบคลุมและตรงตามจุดประสงค์การประเมิน และครอบคลุมตามกรอบเนื้อหาสาระรวมทั้งหมด 16 ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4.2.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ตรวจสอบความถูกต้อง และความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

4.2.5 จัดพิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เป็นผู้ที่มีผู้มีส่วนได้เสียในการใช้รูปแบบ โดยส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อให้ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์ ใช้เวลา 1 สัปดาห์ จึงทำการเก็บรวบรวมแบบประเมินคืน รวมจำนวนแบบสอบถามที่ส่ง 11 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 11 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบประเมินที่ส่งไปทั้งหมดที่สามารถนำมาวิเคราะห์ผลได้

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านห่อขาคดหนองตะเคียน

1.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านห่อขาคดหนองตะเคียน

ตารางที่ 1 แสดงค่าความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยภาพรวมทุกด้าน

(N=30)

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	สภาพที่เป็นจริง		ความคาดหวัง		PNI _{Modified}	อันดับ
	μ	σ	μ	σ		
1. ด้านการวางแผน	3.01	.12	4.52	.13	0.50	4
2. ด้านการตัดสินใจ	3.04	.15	4.53	.15	0.49	5
3. ด้านการปฏิบัติการ	3.02	.17	4.79	.12	0.59	2
4. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	3.22	.17	4.86	.10	0.51	3
5. ด้านการประเมินผล	2.92	.17	4.70	.14	0.61	1
รวมเฉลี่ย	3.04	.07	4.68	.07	0.54	

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยภาพรวมทุกด้าน พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการประเมินผล (PNI_{Modified}=0.61) รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการ (PNI_{Modified}=0.59) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ (PNI_{Modified}=0.51) ด้านการวางแผน (PNI_{Modified}=0.50) และด้านการตัดสินใจ (PNI_{Modified}=0.49) ตามลำดับ

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากการสัมภาษณ์แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สรุปผลการสัมภาษณ์ได้องค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลของรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน

ผลการสร้างรูปแบบ เกิดจากความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน ใน 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ มี 3 หลักการ ได้แก่ หลักการบริหารงานวิชาการ หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และหลักการวงจรคุณภาพ (PDCA) 2) วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) วิธีดำเนินการ โดยดำเนินงานอย่างเป็นระบบในขั้นตอน 5 ด้าน คือ การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติการ การร่วมรับผลประโยชน์ และการประเมินผล 4) การประเมินผล มี 3 วิธี คือ ประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และ ความพึงพอใจ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ เกิดจากการมีส่วนร่วม การไว้วางใจ การเสริมแรงเชิงบวก และการประเมินและติดตาม

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน

โดยภาพรวม พบว่า ปีการศึกษา 2566 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2565 ร้อยละ 1.36 ด้านที่มีค่าร้อยละคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร้อยละ 1.60 รองลงมา คือ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ร้อยละ 1.00

ตอนที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน

โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษา

ควรตระหนักและให้ความสำคัญ และเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น การดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ตรวจสอบการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การอ่าน คิด วิเคราะห์ และการเขียนของผู้เรียน โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ การใช้อาคารสถานที่ในการจัดการศึกษา การใช้หนังสือเรียน แบบเรียน แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และนำผลการประเมินแต่ละด้านมาหาจุดเด่น จุดด้อย ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพต่อไป สาเหตุที่ผลการวิจัยปรากฏผลเป็นเช่นนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการกำหนดแบบแผน ขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบบริหารไม่ดีก็จะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องเลือกวิธีการที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานบรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้ การบริหารนั้นต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะการดำเนินงานต่าง ๆ ไม่ใช่เพราะผู้บริหารเพียงคนเดียว แต่มีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและนำหลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ในทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ จึงจะส่งผลให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของชิตพล สุวรรณผา (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ด้านผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลของรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ สาเหตุที่ผลการวิจัยปรากฏผลเป็นเช่นนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ตระหนักและเห็นความสำคัญ จึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไว้อย่างชัดเจนในแผนการพัฒนาคูณภาพสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการเกิดประสิทธิผลแบบยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของสสิพัชร สาทรรณชัย (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่องการนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของรูปแบบ การดำเนินการของรูปแบบ และการประเมินผลของรูปแบบ โดยทุกองค์ประกอบมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคูณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านห้อยขาดหนองตะเคียน

ผลการสร้างรูปแบบ พบว่า สาระสำคัญของ 5 องค์ประกอบของรูปแบบ เป็นดังนี้ คือ 1) หลักการของรูปแบบมี 3 หลักการ คือ หลักการบริหารงานวิชาการ 2 หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 3

หลักการวงจรคุณภาพ (PDCA) 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) วิธีการดำเนินงานของรูปแบบต้องคำนึงหลักการทั้งสามของรูปแบบในการดำเนินงานทั้งด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติการ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการร่วมรับผลประโยชน์ 4) การประเมินผลของรูปแบบโดยการวัดผลที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ คือ การมีส่วนร่วม การสร้างความไว้วางใจ การเสริมแรงเชิงบวก และการประเมินและติดตามผลการดำเนินงาน สาเหตุที่ผลการสร้างรูปแบบเป็นเช่นนี้ เพราะได้รับความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องเสนอความคิดเห็นในการสร้างรูปแบบจนทำให้การสร้างรูปแบบปรากฏผลออกมาอย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสสิพัชร์ สาทรพาณิชย์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของรูปแบบ การดำเนินการของรูปแบบ และการประเมินผลของรูปแบบ โดยทุกองค์ประกอบมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน

ผลการทดลองใช้รูปแบบ โดยภาพรวม พบว่า ปีการศึกษา 2566 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2565 ทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าร้อยละคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม มีแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ การดำเนินการของรูปแบบ การประเมินผลของรูปแบบ เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ รวมทั้งมีการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบไว้อย่างชัดเจน ครูผู้สอนในโรงเรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ และการนำรูปแบบดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของของประวิทย์กาศา บุญจุฑาสิริกุล และอดิศักดิ์ มุ่งชู (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนกัลยาณวัตร โดยใช้สำอางโมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้ 2) ผลการทดลอง (2.1) ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (2.2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ คุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ ผู้เรียนมีอุปนิสัยหลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ ผู้เรียนมีอัตลักษณ์หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ (2.3) ความพึงพอใจของบุคลากร พบว่า ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน

ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความต้องการอย่างเป็นระบบระเบียบ ใช้วิธีการอย่างเหมาะสม ทำให้รูปแบบเป็นไปตามแนวความคิดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความเห็นว่ารูปแบบที่มีความสอดคล้องเหมาะสมและครอบคลุมองค์ประกอบของรูปแบบ มีความเหมาะสมกับแนวทางพัฒนารูปแบบไม่มีผลกระทบต่อการนำรูปแบบไปใช้ และความเป็นไปได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันสู่การปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัดและคุ้มค่า และความเป็นประโยชน์จากผลของการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ไปดำเนินการใช้แล้วเกิดผลที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมกับการนำไปใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของประวิทย์กาสา บุญจุฑาสิริกุล และอดิศักดิ์ มุ่งชู (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนกัลยาณวัตร โดยใช้สำอางโมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการสร้างและพัฒนาแบบสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้ 2) ผลการทดลอง (2.1) ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (2.2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ คุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ ผู้เรียนมีอุปนิสัยหลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ ผู้เรียนมีอัตลักษณ์หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ (2.3) ความพึงพอใจของบุคลากร พบว่า ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้มีส่วนได้เสีย สามารถนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน
- 1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ ได้แนวทางในการกำหนดนโยบายในการการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน
- 2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่สำหรับโรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านห่องขาดหนองตะเคียน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่ม ตัดสินใจ และปฏิบัติการ

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Implementation) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ด้าน ทรัพยากร การบริหาร และประสานความร่วมมือ

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits)

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมิน (Evaluation)

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ทำให้การบริหารจัดการองค์กรดำเนินไปด้วย ความราบรื่น ครูและบุคลากรมีความรักความผูกพันต่อองค์กร การเกิดความรู้สึกที่ดีต่อภารกิจที่รับผิดชอบมี การวางแผนทำงานร่วมกันเป็นทีมส่งผลประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะได้รับการ ยอมรับและความเชื่อมั่น ทำให้ครูและบุคลากรเกิดขวัญและกำลังใจ มีความกระตือรือร้นที่อยากจะทำงาน มี สัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีการเปิดโอกาสให้หลาย ๆ ฝ่าย ได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมลง มือปฏิบัติ ร่วมติดตามประเมินผล ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุตามเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- ชิตพล สุวรรณผา. (2556). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประวิทย์กาสา บุญจุฑาสิริกุล และอดิศักดิ์ มุ่งชู. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนกัลยาณวัตร โดยใช้สำอางโมเดล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2548). การพัฒนารูปแบบสมบูรณัในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สลิพัชร์ สาทรพานิชย์. (2562). การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). รายงานการวิจัยแนวโน้มภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของไทยในปี 2559-2560. กรุงเทพฯ: เซ็นจูรี่.